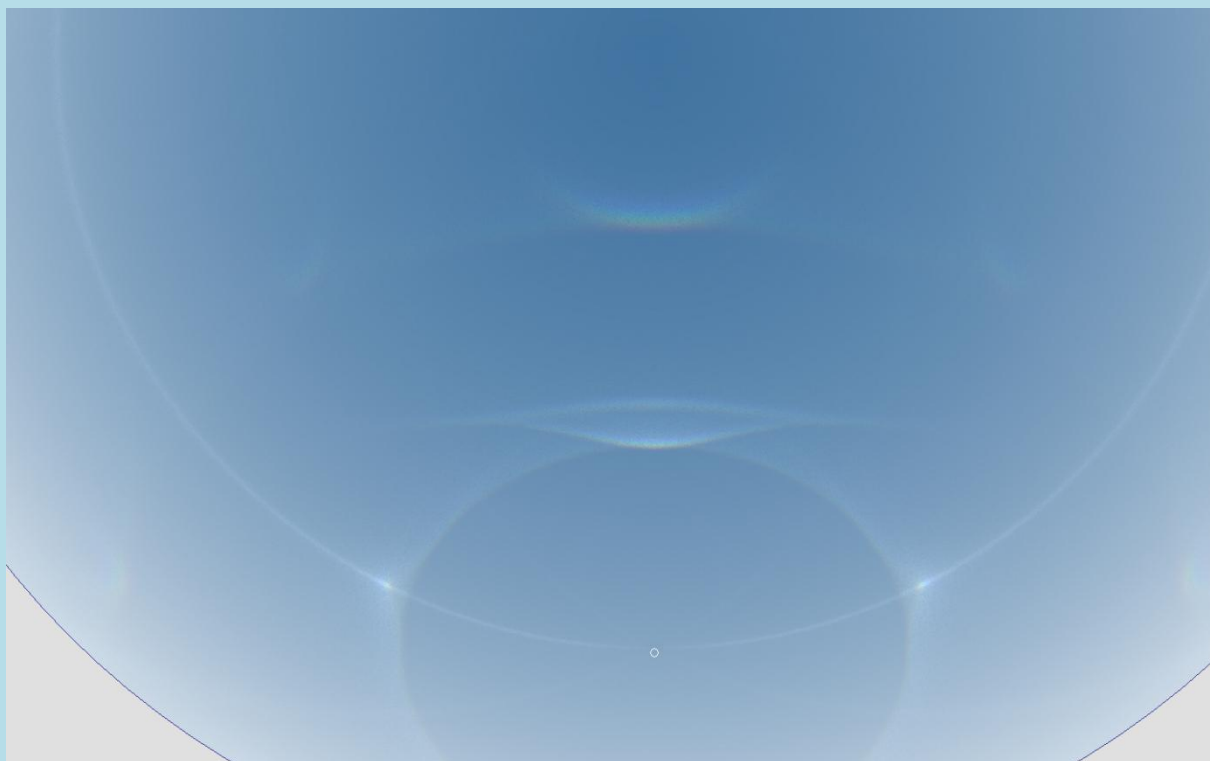

PARHELIIUM SPECIÁL

**VÝRAZNÉ HALOVÉ JEVY LETOŠNÍHO ROKU VZNIKLÉ
NA CIRROVÝTÝCH OBLACÍCH**

HALO OBSERVATION PROJECT 2010

PŘEHLEDNÁ TABULKA POZOROVÁNÍ

DATUM	POZOROVANÉ JEVY	POZOROVATEL
3. 1.	MH, HDO, PHA, CZO a SLO	J. Kaňovský
3. 1.	MH, HDO, PHA A SLO	M. Grék
29. 1.	MH, HDO, PHA PARRY, CZO, SLO, PHC, 120P, HS a modrá skvrna	P. Trnčák
23. 2.	MH, PHA, HDO, CZO, SLO, 120P a PARRY	P. Trnčák
27. 2.	MH, HDO, DDO a ILO	M. Grék
27. 2.	MH, HDO, DDO, PHA, PHC a 120P	J. Kaňovský
4. 3.	HDO, PHA, PHC a PARRY	Š. Kosová
16. 3.	MH, HDO, PHA, CZO, SLO a PARRY (v Londýně)	L. Shrbený
20. 3.	MH, HDO, PHA a SLO	Š. Šupka
3. 4.	ELIPTICKÉ HALO!	J. Kaňovský
19. 4.	MH, 23PHA. 9H a 18PHA?	M. Grék
29. 4.	MH, HDO, DDO, PHA, PHC a 120P	J. Kondziolka
15. 6.	MH, HDO, DDO PHA, CZO, SLO a PHC	Š. Kosová
1. 7.	MH, HDO, PARRY SUNVEX	P. Trnčák
2. 7.	MH, CS HALO A PHC	T. Tržický
4. 7.	CHO	M. Popek
27.7.	MH, HDO, DDO, PHA a PHC	M. Grék
27.7.	MH, HDO, DDO, PHA, PHC A PARRY	J. Kaňovský
17. 9.	MH, HDO, PHA, CZO, PARRY	M. Grék
20. 9.	MH, HDO, PHA, CZO a SLO	J. Fiala
17. 10.	MH, HDO, DDO, ILO, SLO, CZO, PHA, PHC	Š. Kosová M. Pačtová

3. LEDNA 2010- PRVNÍ VÝRAZNÝ KOMPLEX

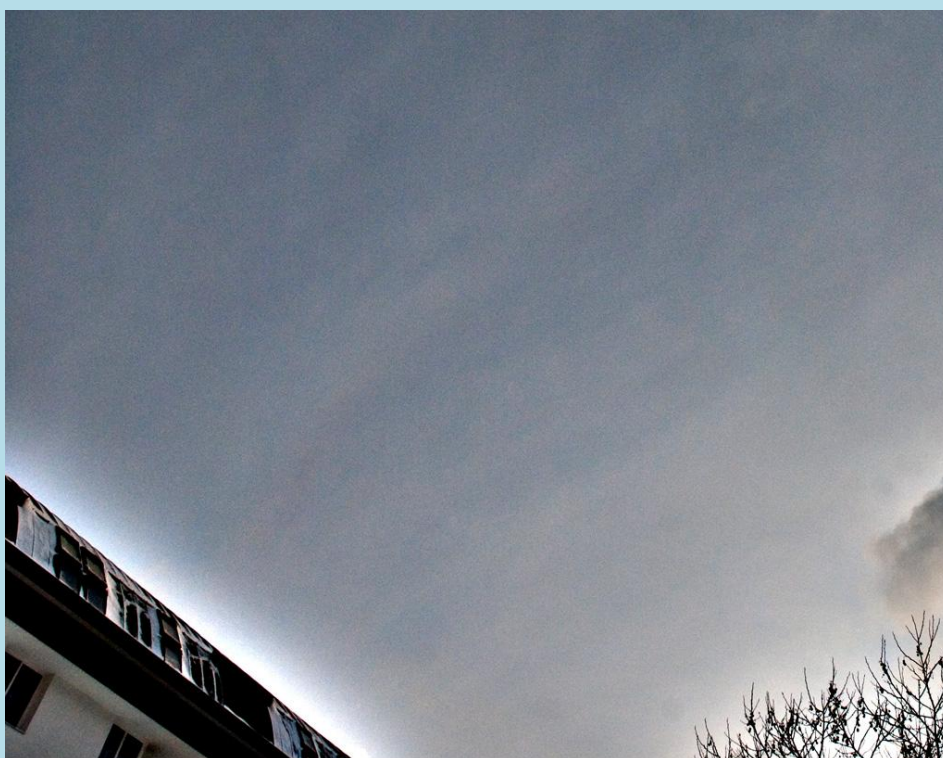
3. Ledna jsem v Hranicích pozoroval krásný komplex halových jevů. Bylo to při čekání na autobus, kterým jsem měl jet do Brna na tříkrálový koncert. Jelikož už o tomto úkazu bylo napsáno dost v prvním čísle parhelia, tak se zde nebudu rozepisovat a místo toho přihodím pár fotek.

3. LEDNA 2010- POZOROVÁNÍ Z OSTRAVY

Matěj Grék pozoroval v Ostravě HDO, malé halo a supralaterální oblouk v podvečerních hodinách.

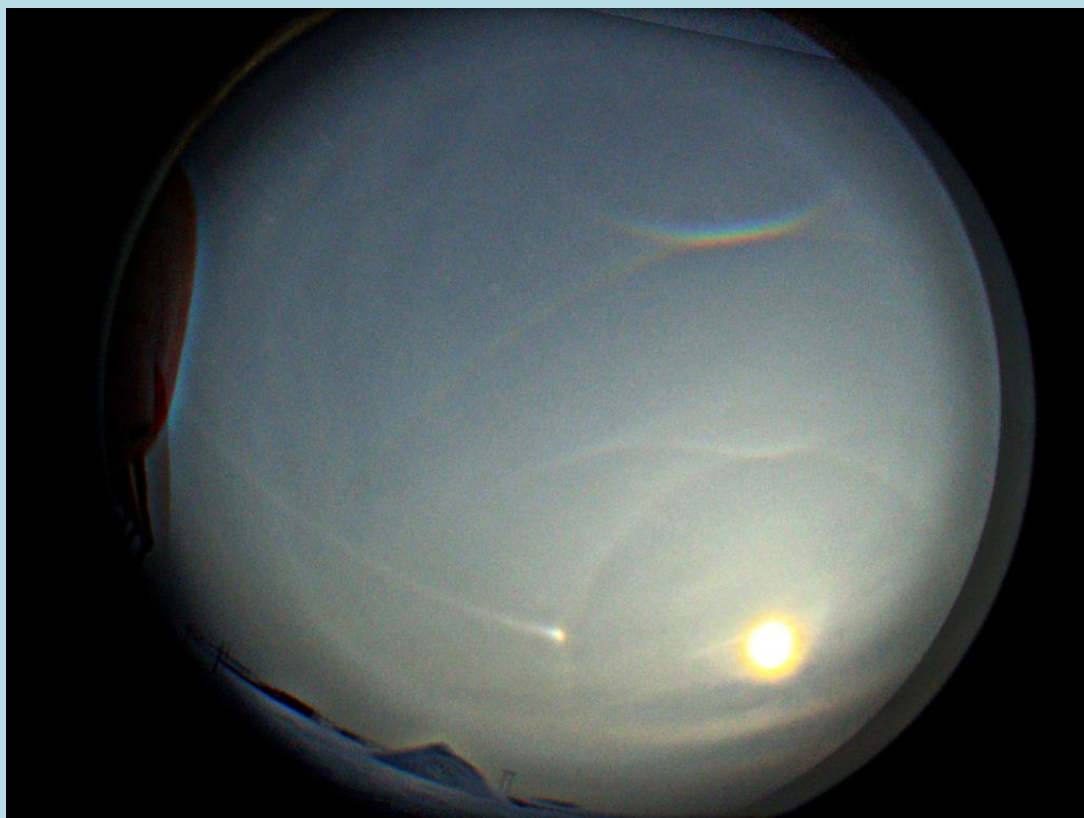
Slabý SLO

29. LEDNA- PRVNÍ VZÁCNÉ JEVY- MODRÁ SKVRNA

Obr. 1- modrá skvrna na PHC a 120° boční slunce

Obr. 2- komplex halových jevů 29. ledna

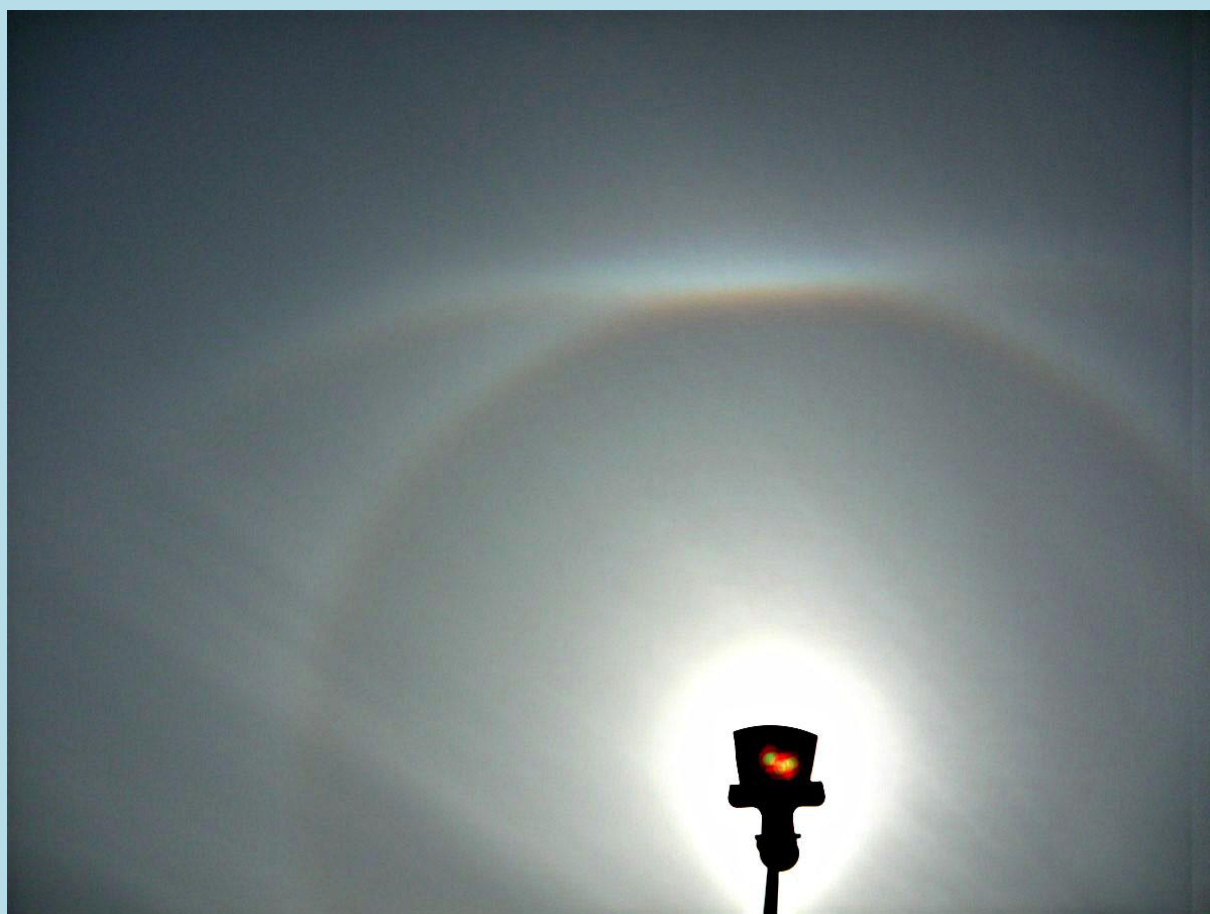
27. ÚNORA- SEVERNÍ MORAVA

Dne 27. února se nad střední a severní Moravou nacházela rozsáhlá vrstva cirostratu, který dal vzniknout jasným halovým jevům, jimž dominoval výrazný horní dotykový oblouk, který sahal až do oblasti parhelií. Dále byl přítomen dolní oblouk, jasné malé halo a parhelia. Já ještě pozoroval kousek parhelického kruhu a 120° parhelium (parantherium). Halové jevy začaly být viditelné kolem 10. dopoledne a trvaly až do brzkých odpoledních hodin.

V inkriminovaný den jsem se ráno probudil a na obloze byla různorodá oblačnost, od vysoké po nízkou a slabé malé halo. To se však během pár hodin změnilo a mě čekal jeden z nejkrásnějších dotykáčů. Ten se poprvé objevil kolem půl jedenácté, ale nebyl příliš jasný. Kolem jedenácté hodiny (10: 50) SEČ se stalo něco naprosto nečekaného. HDO nabral takovou jasnost, že se stal po slunci nejvýraznějším objektem celé oblohy. V tu dobu už se ve foťáku usidlovaly snímky k pozdějšímu seskládání v programu Registax. Pak jsem si všiml dole u obzoru podezřele vypadající světlé skvrny a hlavou mi proletělo: „vždyť to je DDO!“ Udělal jsem jednu fotku. Teď něco k malému halu. To nebylo nějak zvlášť jasné, ale bylo kompletní a mělo duhové barvy. Na spodku byl přilepený DDO a nahoře HDO, který vypadal, jakoby chtěl malé halo pohltnout a sníst. Byl až neskutečně roztáhlý a jeho ramena sahala až k parheliím, která se objevovala a opět mizela podle toho, jak postupovaly cirry.

Kolem poledne se objevil další halový jev, parhelický kruh. Jeho jasnost byla velmi nízká a navíc ho byl jen malý kousek na pravé straně. Nalevo se však na cirru objevilo 120° boční slunce. Bylo celkem jasné a krásně stříbřité. V tu dobu začaly jevy slábnout a zdálo se, že už je konec. Ale nebyl.

Kolem půl jedné se opět rozzářil HDO, halo o něco zesílilo a přidala se i slabá parhelia po obou stranách slunce. Levému dělal na chvíli společnost slabý parhelický kruh, který se táhl od parhelia asi do vzdálenosti 30°. Poté (asi kolem 13: 00 SEČ) začalo halo slábnout, parhelia zmizela a na obloze zůstal jen HDO, který asi po půl hodině slábnutí také zmizel. Tím celá tříhodinová show končí a já mám kartu plnou fotek. Doma se to seskládalo a zpracovalo. Výsledky jsou uvedeny níže.

složenina 25 fotek

dolní dotykový oblouk

120° boční slunce

malé halo, HDO, PHA a PHC

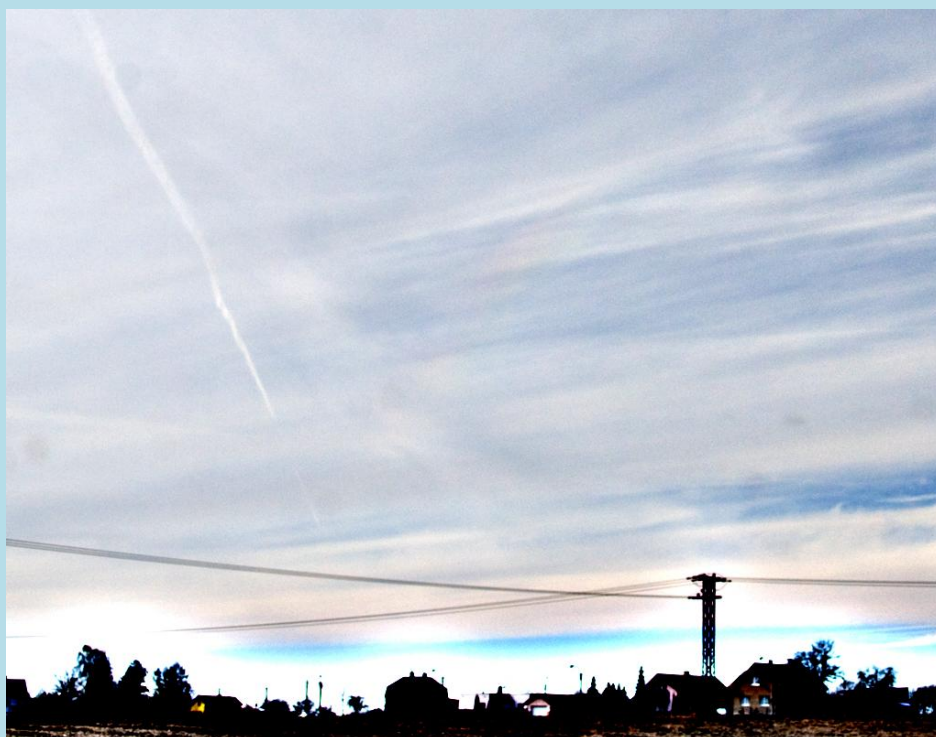
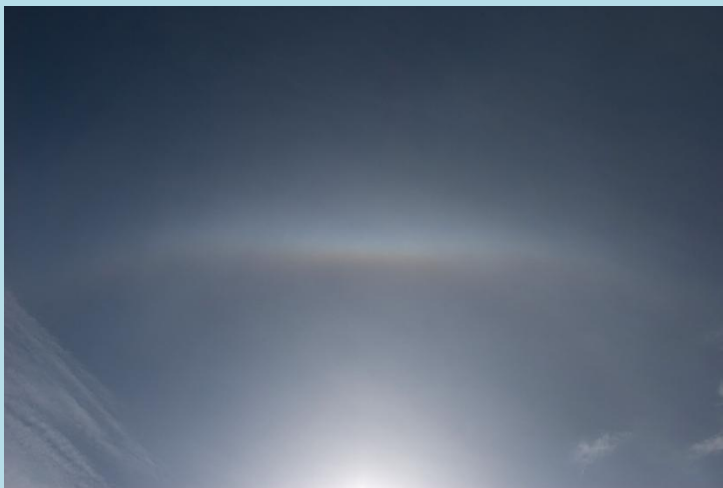
pravé parhelium

malé halo, HDO, a levé PHA

27. 2. HALOVÉ JEVY Z OSTRAVY

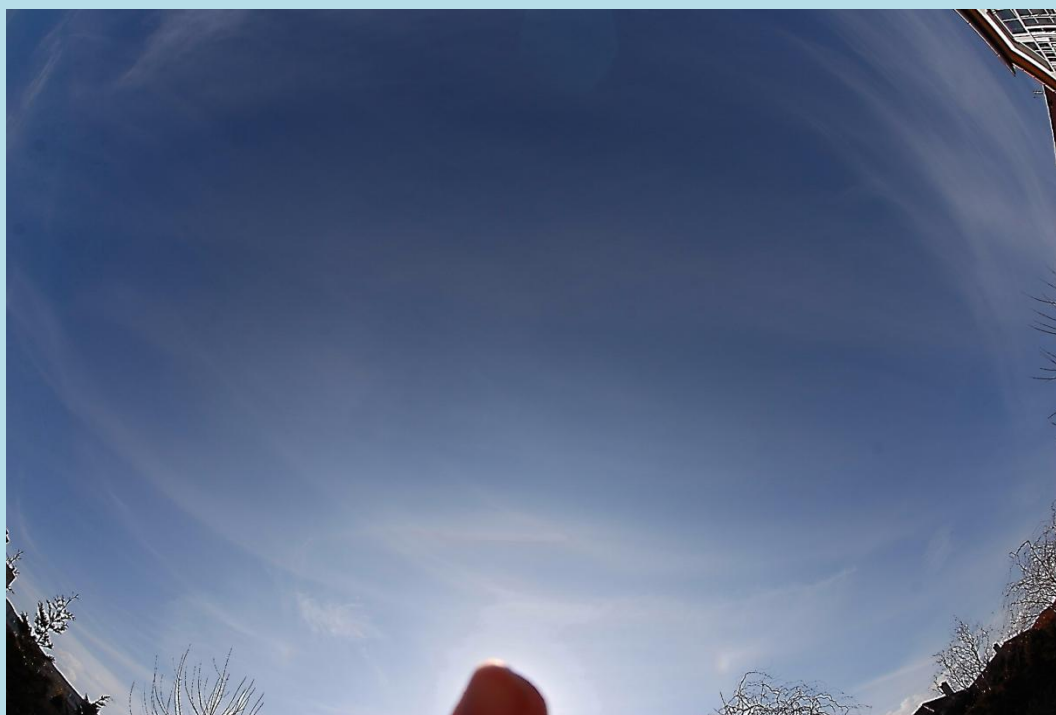
Matěj Grék pozoroval v týž den halový komplex v Ostravě. Kolem poledne byly vidět tyto jevy: malé halo, HDO, jasný DDO a slaboučký ILO.

Slabý ILO (zhruba uprostřed snímku)

4. BŘEZNA- PRVNÍ VÝRAZNÝ PARRYHO OBLOUK

Štěpánka Kosová pozorovala tento den v Praze halové jevy s nádherným parryho obloukem.

Halový komplex s parryho obloukem a částí PHC

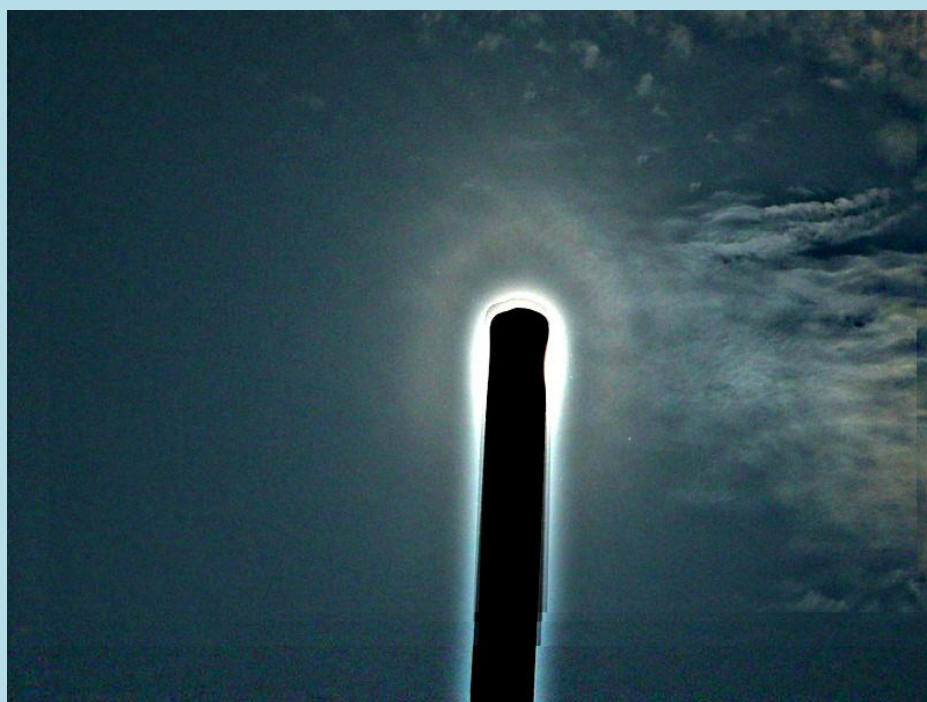
16. 3. HALOVÝ KOMPLEX V LONDÝNĚ

Z Anglie se nám hlásí Lukáš Shrbený a přidává pozorování komplexu s nádherným SLO a parryho obloukem.

3. DUBNA- ELIPTICKÉ HALO- 3. ÚKAZ U NÁS

Dne 3. dubna se pro mě zapsal tučným písmem do halové historie, protože se mi podařilo pozorovat a fotograficky zdokumentovat mé první eliptické halo a třetí případ tohoto jevu v ČR. Začalo to nevinně 3. dubna odpoledne, kdy jsem pozoroval irizaci na altokumulech. Tehdy jsem si všiml, že některé oblaky za sebou, nebo před sebou táhnou virga (srážky nedosahující povrchu země), na kterých el. halo vzniká velice rádo. Zašel jsem si domů pro foťák a vyfotil irizaci. Po chvíli jsem si všiml, že kolem slunce něco je. Okamžitě schovat slunko za komín, přiblížit a fotit. Za minutu bylo po všem, ale já měl fotky a to bylo to hlavní. Doma jsem je seskládal, přidal originální fotky a odeslal to Markovi (Marko Riikonen) na posouzení. Následující den mi přišel e-mail a tam stálo toto: „You have an elliptical halo there. Congratulations!“ Překlad snad není nutný. A tak jsem se stal třetím, kdo v ČR pozoroval eliptické halo.

15. 6. VÝRAZNÉ HALOVÉ JEVY S PARHELICKÝM KRUHEM V PRAZE

Štěpánka Kosová pozorovala halový komplex v Uhříněvsi 15.6. 2010. Halové jevy různé intenzity byly patrné na rozsáhlém Cs od 7 cca do 13h SELČ

15.6. 2010 ráno od sedmi to začalo jasnými jevy MH, obě PHA, HDO, CZO, SLO pod CZO a po částech vlevo vedle a nad parheliem. Pak během dopoledne bylo stále patrné MH a HDO. Kolem poledne to opět zesílilo, myslím, že tam je někde i Parry suncave. Po poledni se spojily dotykáče a vytvořily nádherné opsané halo. Navíc na fotce jsem objevila skoro kompletní parhelický kruh.

1. 7. DOTÝKOVÝ OBLOUK A PARRY SUNVEX

1. června 2010 pozoroval a nafotil Patrik Trnčák vzácný parryho sunvex oblouk. Přikládám zde složenou fotku.

4. 7. FRAGMENT CIRKUMHORIZONTÁLNÍHO OBLOUKU

Martin Popek posílá pozdrav z Nýdku v podobě jasného fragmentu CHO.

27. 7. VÝRAZNÉ HALOVÉ JEVY NA SLOVENSKU A V NOVÝHRADSKÝCH HORÁCH

Matěj Grék- Čadca- Petránky

Bylo slunečné dopoledne a na obloze se rozprostíraly oblaka typu Ac. Semtam se v nich objevila díra skrz kterou šel spatřit mlhavý oblak Cs. Bylo mi tedy jasné, že se nahoře něco děje. Oblohu jsem kontroloval velice často. Po chvílce šlo vidět, jak se oblaka Ac přesunují a objevuje se modrá obloha společně s pár oblaků typu Ci. Oblaka Ci šla vidět dále na západ. Až se oblaka Ac odsunula úplně, odkryla celou oblohu a na jihovýchodě šel vidět rozsáhlý Cs. Stačilo jen nakouknout ke Slunci a už jsem jasně viděl, že tam „něco“ je. Běžel jsem od křížku do chaty jak pro foťák, tak pro mobil i s brýlemi. Za tu dobu hala extrémně zjasněla. Fotil jsem pořád dokola. Nevěděl jsem co teď a co potom. Nad a pod Sluncem se na mě usmívaly překrásné dotykové oblouky, které se později spojily do opsaného hala a vynikaly hlavně svou jasností. Díval jsem se po Wegenerově oblouku, avšak jsem ho neviděl a na fotkách se taktéž neobjevil. Později přišla oblaka As společně s okluzní frontou a tak se obloha zatáhla. Po pár hodinách začalo i pršet. Tím den skončil.

Jiří Kaňovský- Budislav v Novohradských horách

27. července jsem byl na dovolené v Novohradských horách. Už od rána byla obloha potažena cirostratem ale nechtělo se mi vstávat. To byla ale chyba, protože jsem zaspal nejspíš začátek výrazného komplexu a také CZO a SLO. Když jsem konečně došel k oknu, tak jsem si všiml parhelia, které mělo ohon. Nahoře zářil jasný HDO a s ním i Parryho oblouky. Výška slunce přesáhla 30° a tak nemělo cenu chodit ven podívat se, jestli tam není náhodou CZO, ale udělal jsem to. Venku jsem zahlédl slabé kousky PHC nalevo od slunce. Okamžitě jsem běžel pro foťák, ale nemohl jsem jej najít, tak jsem aspoň popadl Canona a vyfotil HDO a Parryho. Zašel jsem dovnitř pro mobil a pak jsem našel i můj foťák. Parryho oblouk ještě stále zářil nad malým halem, které se začalo objevovat. Po pár fotkách zmizel, ale opět se objevil PHC. Pak jsem ale uviděl něco opravdu nečekaného. Od bodu protislunce se táhl další oblouk směrem k HDO. Hlavou mi proletěl Wegener. Jenže on to byl jen cirus. Začala se totiž měnit jeho poloha. Poté jevy slábly, aby pak začaly opět nabírat na jasnosti. Jako první bylo na řadě levé PHA, pak pravé, dále malé halo a HDO. O několik minut později se objevil opět PHC. Teď už nejen jako slabé fragmenty, ale od levého parhelia se začal natahovat jasný oblouk. Ten na obloze vydržel asi hodinu. Během té doby se malé halo zjasnilo, HDO roztáhl a parhelia se objevovala a opět zanikala tak, jak postupovaly ciry. Po jedné hodině odpoledne to začalo slábnout a navíc se natahovala nízká oblačnost. Večer se ještě ukázalo halo, HDO, parhelia a konečně také CZO, který jsem ráno zaspal. Tak skončil další halová den, tentokrát s datem 27. července.

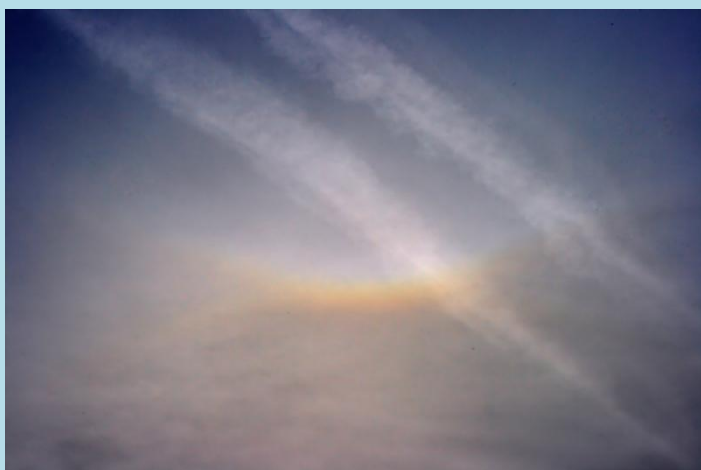
17. 9. HALOVÝ KOMPLEX S PARRYHO OBLOUKEM V OSTRAVĚ

Dnes 17. 9. 2010 odpoledne jsem se jako každý den podíval na oblohu. Nebylo to však to stejné, jaké to bylo po 3 měsíce každý den, kdy jsem se na oblohu podíval. Dnes to bylo výjimečné. Na obloze byla spousta krásných cirů a už jejich tvar „říkal“, že budou kvalitní. Jako první jsem po chvilce zahlédl pravé parhelium, které zatím projevovalo pouze lehké náznaky barev. Jasnost taky nebyla zrovna velká. To se však po chvilce změnilo. Sotva jsem vyšel na chodbu, abych měl lepší výhled, parhelium už bylo tak jasné, že se skoro veškeré jeho barvy ztratily v jasnosti. Opravdu vypalovalo oči. To už mi bylo hned jasné, že parhelium nebude jediné halo, které za den uvidím. A měl jsem pravdu. Stačilo se lehce naklonit z okna a nad Sluncem se na mě usmíval krásně zbarvený cirkumzenitální oblouk. Cirry se po chvilce odsunuly a jevy zmizely. Poté se však přisunuly další a jevy se začaly objevovat znova. Parhelium, které nyní spíš projevovalo barevnost, než jasnost. Cirkumzenitální oblouk, který byl také barevnější. Ukázalo se však také malé halo a s ním horní dotykový oblouk. Ten zjasňoval čím dál více, až se s ním ukázal také Parryho oblouk. Jevy byly krásně pohromadě a tak se také perfektně fotily. Po chvilce se opět Cirry odsunuly a jevy zase zmizely. Semtam se ještě nějaké náznaky ukázaly, ale jak jsem vyšel ven, všiml jsem si, že jejich jasnost je mizivá a tak byla také mizivá šance zachytit je na fotkách. Slunce klesalo čím dál víc až zmizelo pod obzorem. Pro mě tento den skončil.

20. 9. ODPOLEDNÍ KOMPLEX

Jiří Fiala pozoroval v podvečerních hodinách krásný komplex halových jevů, kterému dominuje vlivem výšky slunce obrovský a krásně barevný CZO. Dále byl přítomen SLO, parhelia, HDO a malé halo.

17. 10. RANNÍ A DOPOLEDNÍ KOMPLEX V PRAZE

Štěpánka Kosová

Dopoledne jsem na Meteosatu sledovala, jak od severu se nad území ČR se nasouvá cirovitá oblačnost. Při kuchtění jsem občas vykoukla zkontrolovat oblohu a jako na potvoru cirostratus dorazil těsně před polednem a objevilo se nejdřív jasné 22halo. Oběd neoběd, rozeslala jsem pražským pozorovatelům SMS alert. V té době se objevil HDO a parhelia. Rozložila jsem na zahradě stativ. Do toho volala Monika, co že to je za zářivý dolní pól malého hala. Měla jsem ho zakrytý protější řadou domků. Tak jsem letěla s telefonem u ucha do patra a po vyhlédnutí z okna jsem konstatovala: Ty vole, takový dolní dotyk jsem ještě neviděla, letím ven. Dcerka mne upozornila, že nemám mluvit sprostě a že jde radši zamíchat guláš... Po poledni zjasnil i HDO a vlevo jsem zahlédla slabý ILO. Vzala jsem rybí oko a vyběhla jsem fotit za sídliště, kde se krajina otvírá na jihovýchodní horizont. Bohužel v tom zmatku jsem nastavila nevhodný režim, takže fotky jsou tmavé. Ale ILO jsou vidět na obou stranách. Jevy asi po půl třetí zeslábly, ale vydržely až do západu slunce. Po dlouhé době pěkný komplex 22 hala s jeho velmi jasným horním a dolním dotykovým obloukem, slabým ILO po obou stranách, slabým CZO a přilehlým SLO, pěkná parhelia s částmi PHC.

Monika Pacltová

Halově slibné nedělní předpoledne. Příprava oběda na střídačku s vykukováním ven. První SMS od Štěpánky. Jj, přitakávám, pěkné halo. Polévka bublá a pod halem se čím dál víc "rozsvěcuje" - štěstí, že domy na horizontu nejsou vyšší! Jednou rukou vybaluji fotoaparát (zrcadlovka stále ještě voní novotou), druhou vyvolávám Štěpánku: "Co to je na dolním pólu hala?! Může takhle vypadat dotykáč?? Je to obrovský!" Slyším, jak kamsi běží, pak překvapeně nadšeně řičí, že to je dotykáč - exaltované projevy a "vyjmenovaná" slova patří k naší vzájemné úkazové nobilové komunikaci jaksi již neodmyslitelně ;). Hlásí infralaterální oblouky; píšu zprávu na Úkazy, rychle oblékám, udílím manželovi pokyny, kdy vypnout jakou plotýnku a uháním hore směr Karlov, odkud bych je mohla vidět. Vyplatí se, sice pozoruji jen levý, velice slabý, ale i tak mám radost. Výrazně se zjasňuje horní dotykový oblouk, "roztahuje křídla" a je tak zářivý, že obě jsme přesvědčené i o Parryho oblouku blízko něj - ale je to jen optický klam, jak později prokáží fotografie. Také Lowitzovy oblouky, na které jsme měly podezření, nebyly prokázány. Nicméně halové hody to rozhodně byly!

Fotografie:

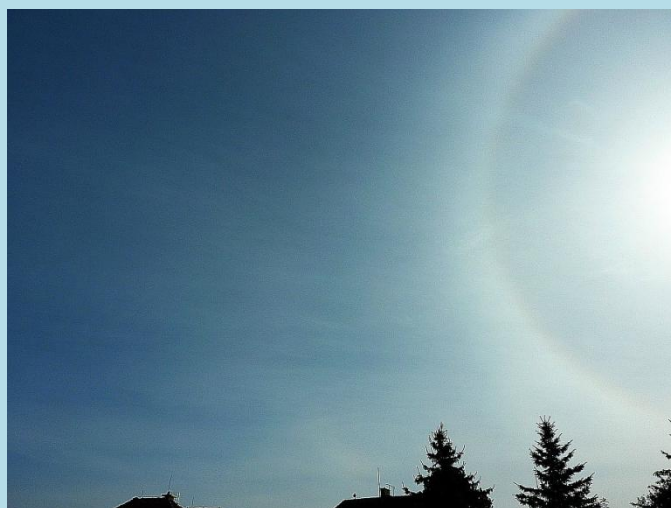

A na závěr pár fotek od dalších pozorovatelů

POZNÁMKY:

- všechny texty pozorování nejsou nijak upravovány
- v tabulce jsou uvedeny jen ty nejvýraznější úkazy
- zkratky jevů znamenají pouze skutečně pozorované jevy, nikoliv domněnky
- některé úkazy nejsou podrobně rozepsány (platí pro Patrika) z důvodu nedostatku materiálu

Na závěr bych chtěl poděkovat všem, kteří mi nějaké to pozorování poslali a těm, kteří alespoň dovolili publikovat jejich fotky v tomto SPECIÁLNÍM čísle Parhelia věnovaném těm NEJ úkazům z letošní poměrně chudé sezony. Obecně platí: **„Čím méně dnů s haly, tím více hal za jeden den“**.

H O P 2010

UKAZY.ASTRO.CZ